

Työsuojeluvaalit teollisuuden ja palvelualojen työpaikoilla

Vaaliohje 2009 EK, AKAVA, SAK, STTK

Työpaikoilla järjestetään työsuojeluvaalit marras-joulukuun aikana. Vaaleissa valittujen edustajien toimikausi on kaksi seuraavaa kalenterivuotta ellei alakohteisesti taikka työpaikan työsuojelutoimikunnassa tai sitä vastaavassa yhteistoimintamenettelyssä sovita pidemmästä toimikaudesta. Lain perusteella paikallisesti voidaan kuitenkin sopia enintään neljän kalenterivuoden pituisesta toimikaudesta.

Ohje työsuojeluvaalien järjestämiseksi työpaikoilla on laadittu Työturvallisuuskeskuksessa. Ne on tarkoitettu auttamaan vaalien käytännön järjestelyissä. Ohje perustuu lakiin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnasta (44/2006) sekä työmarkkinajärjestöjen välisiin sopimuksiin.

Ohje on saatavissa myös Työturvallisuuskeskuksen internet-sivuilta (www.ttk.fi/tyosuojeluvaalit).

Mikäli liittojen välillä on sovittu vaaliohjeista, noudatetaan niitä.

Valmistautuminen vaaleihin

Työsuojeluvaaleissa työntekijät valitsevat edustajikseen työpaikoille:

- Työsuojeluvaltuutetun ja kaksi varavaltuutettua, vähintään 10 työntekijän työpaikoilla (voidaan valita pienemmälläkin työpaikoilla).
- Työsuojelutoimikunnan tai vastaavan yhteistoimintaelimen jäsenet ja varajäsenet, vähintään 20 työntekijän työpaikoilla. Kokoonpano määräytyy lain, työehtosopimuksen tai paikallisen sopimuksen mukaan.
- Työsuojeluasiamiehet, jos näiden valitsemisesta on paikallisesti sovittu.

Työpaikan toimihenkilöasemassa olevilla työntekijöillä on oikeus valita oma työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua sekä jäsenet ja varajäsenet työsuojelutoimikuntaan tai vastaavaan yhteistoimintaelimeen.

Yhteistä työpaikkaa koskevan työsuojelun yhteistoinnin osapuolia ovat pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja tämän palveluksessa oleva työsuojeluvaltuutettu.

Työpaikan työntekijöiden ja toimihenkilöiden tulee ottaa yhteyttä työnantajaan vaalien järjestelyistä sopi-
miseksi. Tämän jälkeen työnantajan tulee viipymättä kutsua työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustajat neuvotteluun, jossa sovitaan tarkemmin vaalien toimitamiseen liittyvistä yksityiskohdista.

Työnantajan on tarvittaessa annettava työpaikalla tietoa työntekijöiden oikeudesta valita työsuojeluvaltuutettu.

Työnantajan nimeämänä edustajana työsuojelupäällikön tehtäviin kuuluu ryhtyä toimenpiteisiin yhteistoinnin järjestämiseksi.

Toimihenkilö vai työntekijä

Teollisuudessa työntekijä on henkilö, johon sovelletaan työntekijäsopimusta ja vastaavasti toimihenkilöksi katsotaan henkilö, johon sovelletaan toimihenkilösopimusta. Toimihenkilöinä pidetään myös ylempiä toimihenkilöitä.

Palvelualojen yrityksissä ratkaistaan jakautuminen työntekijöihin ja toimihenkilöihin edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ottaen huomioon liittojen väliset sopimukset.

Työpaikka

Vaalin toimittamista varten osapuolten on aluksi määriteltävä työpaikka, johon työsuojeluvaaleissa valittavat edustajat valitaan. Tällä ns. yhteistoimintatyöpaikalla tarkoitetaan toiminnan luonne ja laajuus sekä toimipisteiden tai toimintayksiköiden työntekijöiden lukumäärä huomioon ottaen yhteistoiminnan kannalta alueellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaista yhden tai useamman toimipisteen tai toimintayksikön muodostamaa kokonaisuutta.

Muita vaaleihin liittyviä asioita

Työnantajan on annettava käytettäväksi luettelo työpaikassa työskentelevistä työntekijöistä ja toimihenkilöistä. Luettelo toimihenkilöistä on annettava erikseen, jos nämä ovat ilmoittaneet valitsevansa oman työsuojeluvaltuutetun ja tälle varavaltuutetut. Luetteloon on merkittävä myös eriyistä lomalla olevat ja lomautetut työsuhteessa olevat henkilöt. Lisäksi on sovittava siitä, miten todetaan niiden työntekijöiden ja toimihenkilöiden vaalioikeus, joiden työsuhde on alkanut mainitun luettelon päiväyksen jälkeen.

Vaalien toimittamista varten työnantajan on annettava työntekijöiden käyttöön hallinnassaan olevia tarkoituksenmukaisia tiloja. Työnantaja ei saa estää tai vaikeuttaa vaalin järjestämistä. Vaalista ei kuitenkaan saa aiheutua tarpeettomasti häiriötä työpaikan toiminnalle.

Kun vaalipäivästä on sovittu, vaalin ajasta ja paikasta on ilmoitettava työpaikalla nähtäväksi asetettavalla ilmoituksella tai muulla kaikille työpaikan työntekijöille ja toimihenkilöille toimitettavalla tiedonannolla vähintään 14 vuorokautta ennen vaalia.

Jos toimihenkilöt ovat ilmoittaneet omien edustajiensa valinnasta, äänestys on pyrittävä toimittamaan samanaikaisesti työntekijöiden vaalin kanssa.

Vaalien toimittaminen

Vaalien toimeenpanemisesta huolehtii työsuojelutoimikunta tai vastaava yhteistoimintaelin. Työsuojelutoimikunnassa tai yhteistoimintaelimessä olevat henkilöstöä edustavat jäsenet vastaavat varsinaisesta vaalitoimintuksesta ja äänten laskennasta. He muodostavat myös vaalitoimikunnan. Vaalien toimittamisesta voidaan paikallisesti sopia toisinkin.

Vaalitoimitukseen osallistuvan työsuojelutoimikunnan tai vastaavan yhteistoimintaelimen jäsenen ansionmenetys korvataan ja hänelle maksetaan työajan ulkopuolella suoritettusta tehtävästä palkkio. Palkkio määräytyy joko eri alojen yhteistoimintaa koskevien sopimusten tai lain mukaisesti.

Ehdokasasettelu

Ehdokkaaksi vaaleihin voidaan asettaa ainoastaan työpaikan työntekijä tai toimihenkilö.

Ehdokkaita saavat asettaa ja ehdokkaiksi saavat asettautua kaikki työpaikan työntekijät ja toimihenkilöt. Ehdokkaiden nimet ja heidän suostumuksensa on ilmoitettava vaalitoimikunnalle kirjallisesti sovittuun määräaikaan mennessä.

Samalla kun vaalitoimikunta ilmoittaa vaalin ajasta ja paikasta sekä äänestysmenettelystä, sen on ilmoitettava myös mihin päivään mennessä virallinen ehdokasasettelu on suoritettava. Ehdokasasettelulle on varattava aikaa vähintään 7 päivää.

Ehdokasasettelu päättyy 7 päivää ennen vaalitoimintaa. Tämän jälkeen ilmoitettuja ehdokkaita ei liitetä vaalitoimikunnan vahvistamaan ehdokasluetteloon. Ehdokasasettelussa on selkeästi mainittava, mihin tehtävään tai tehtäviin henkilö on ehdolla.

Vaaleja ei tarvitse järjestää, mikäli suostumuksensa antaneita ehdokkaita on asetettu vain yksi kuhunkin tehtävään ja varavaltuutettujen järjestys sovitaan (ns. sopuvaali). Vaalitoimikunta vahvistaa kyseisen valinnan.

Jos johonkin tehtävään on ehdokkaita enemmän kuin valittavia henkilöitä, on järjestettävä vaali. Jos johonkin tehtävään ei ole yhtään ehdokasta, on ehdokasasettelu uusittava. Vaalissa saa äänestää muitakin henkilöitä kuin ehdolle pantuja.

Mikäli pääluottamus mies hoitaa myös työsuojeluvaltuutetun tehtävät, tulee hänelle valita tai sopia kaksi varavaltuutettua.

Vaalissa ei saa käyttää loukkaavia tai halventavia tunnuksia.

Äänioikeus

Vaaliin ovat oikeutettuja osallistumaan kaikki ne työpaikan työntekijät ja toimihenkilöt, jotka ovat työsuhteessa vaalipäivänä mukaan lukien esim. lomautetut tai vanhempainvapaalla olevat.

Äänestäminen

Vaali on toimitettava enemmistövaalina suljetuin lipuin. Vaalitoimikunnan yksimielisellä päätöksellä voidaan vaalimenettelystä sopia toisinkin.

Äänestys tulee toteuttaa siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänioikeuttaan käyttäneistä on tehtävä merkintä vaaliluetteloon. Vaalisalaisuus- ja merkintävaatimus koskevat myös mahdollista sähköistä äänestysmenettelyä.

Äänestysmahdollisuus on pyrittävä järjestämään niin monena päivänä, että esimerkiksi kaikki vapaavuorolaiset on otettu riittävästi huomioon.

Äänestystä varten tulee olla äänestyslippu, jolla äänestetään samalla kertaa työsuojeluvaltuutettua ja varavaltuutettuja sekä tarvittaessa toimikunnan jäseniä ja varajäseniä ja työsuojeluasiamiehiä tai erilliset äänestysliput kutakin äänestystä varten. Äänestyksessä käytettävien lippujen on oltava selkeitä väärinkäsitysten välttämiseksi. Äänestys tapahtuu merkitsemällä ehdokaiden nimet tai ehdokasnumerot äänestyslippuun tai -lippuihin.

Vaalipaikalla tulee olla äänestyslippuja varten vaalurna. Urnan on oltava sinetöity, lukittu tai muutoin varmennettu. Ensimmäinen äänestäjä varmentaa, että urna on tyhjä äänestyksen alkaessa.

Äänestysliput on ennen urnaan pudottamista merkittävä. Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Vaalipaikalla tulee olla esillä vaalitoimikunnan vahvistama ehdokasluettelo.

Äänestyspaikalla ei saa mainostaa ehdokkaita.

Postiäänestys

Jos yhteisen äänestysajan ja -paikan järjestäminen on hankalaa, voidaan sopia postiäänestyksestä.

Postiäänestyksessä tulee varmistaa äänestäjän äänioikeuden toteaminen ja vaalisalaisuuden säilyminen.

Postiäänestys järjestetään käyttämällä kahta kirjekuorta. Täytetty äänestyslippu suljetaan ensimmäiseen kirjekuoreen ja tämä sekä ilmoitus äänestäjän nimestä

suljetaan ulompaan kuoreen. Tämä kirjekuori toimitetaan vaalitoimikunnalle postitse tai muulla luotettavalla tavalla.

Postiäänestyksen on päätyttävä niin ajoissa, että ääni-oikeuden jo käyttäneet voidaan merkitä vaaliluetteloon ennen vaalin toimittamisen aloittamista varsinaisella äänestyspaikalla.

Vaalien tulos ja pöytäkirja

Äänestysajan päätyttyä vaalitoimikunta avaa urnan, laskee äänestystuloksen sekä tekee vaalista pöytäkirjan ja vahvistaa sen nimikirjoituksillaan. Vaalitoimikunta ratkaisee äänestyslipun hyväksymisen.

Valtuutetun vaalissa tulee eniten ääniä saanut valtuutetuksi sekä varavaltuutettujen vaalissa eniten ääniä saanut varavaltuutetuksi ja toiseksi eniten ääniä saanut toiseksi varavaltuutetuksi.

Jos sama henkilö on saanut ääniä sekä valtuutetun että varavaltuutettujen vaalissa, lasketaan ne kummankin vaalin osalta erikseen.

Jos sama henkilö saavuttaa riittävän äänimäärän tullakseen valituksi sekä valtuutetuksi että jommaksi kummaksi varavaltuutetuksi, hänet on äänten laskennan perusteella todettava tulleen valituksi varsinaisen valtuutetun tehtävään.

Äänten mennessä tasan ratkaistaan vaalin tulos arvalla.

Vaalipöytäkirja asetetaan työpaikalle nähtäväksi ja siitä toimitetaan jäljennös työnantajalle.

Erimielisyydet

Vaalitoimikunnan tulee ilmoittaa määräpäivä, mihin mennessä sille on tehtävä mahdolliset vaalia koskevat huomautukset.

Jos vaalin järjestämisessä ilmenee epätietoisuutta tai aiheutuu kiistaa ja asianomainen työnantaja on järjestäytynyt, kiistakysymyksen ratkaisevat alan liitot. Muissa tapauksissa asianomainen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto antaa tarvittavat ohjeet.

Ilmoitus työsuojeluhenkilörekisteriin

Työnantajan on ilmoitettava tiedot työsuojelutehtäviin valituista ja nimetyistä henkilöistä työsuojeluhenkilörekisteriin Työturvallisuuskeskukseen. Ohjeistus sähköisestä ilmoituksesta ja tulostettavat ilmoituslomakkeet ovat Työturvallisuuskeskuksen verkkosivuilla www.ttk.fi/tyosuojeluhenkilorekisteri.

Vaalitoimikunnan pöytäkirja

Pöytäkirja työsuojelehenkilöiden vaaleista

Työpaikka _____

Pvm ____ / ____ _____

Vaalitoimituksessa olivat läsnä
vaalitoimikunnan puheenjohtaja

sekä jäsenet

1 §

Vaalitoimitus aloitettiin ____ / _____ klo _____, jolloin ensimmäiseksi
äänestämään saapunut _____
totesi vaaliurnan olevan tyhjän, jonka jälkeen urna suljettiin.

2 §

Äänestys päättyi ____ / _____ klo _____
Laskettiin äänestäneiden lukumäärä äänestäneiden luettelosta, yht. _____
Laskettiin äänestysliput, yht. _____

Äänet jakautuivat seuraavasti

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Hylättyjä äänestyslippuja oli _____

Tämä pöytäkirja tarkastettiin heti

vaalitoimikunnan puheenjohtaja

vaalitoimikunnan sihteeri

Jäsenet

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Äänestyslippu

Työsuojeluvaalit

Työntekijän / Toimihenkilöiden työsuojeluvaltuutetuksi:

--

Etunimi

Sukunimi

Varavaltuutetuksi:

--

Etunimi

Sukunimi

--

Etunimi

Sukunimi

Työsuojelutoimikunnan jäseneksi:

--

Etunimi

Sukunimi

Yhteenveto työnantajan velvollisuuksista vaaleja toimitettaessa

Työnantajan velvollisuudet vaalien toimittamisessa perustuvat lakiin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta ja ovat seuraavat:

- Annettava tarvittaessa työpaikalla tietoa työntekijöiden oikeudesta valita työsuojeluvaltuutettu.
- Sovittava vaalin ajasta ja paikasta ennakolta työntekijöiden ja toimihenkilöiden kanssa.
- Annettava käytettäväksi luettelo työpaikassa työskentelevistä työntekijöistä ja erikseen toimihenkilöasemassa olevista työntekijöistä, jos he ovat ilmoittaneet valitsevansa oman työsuojeluvaltuutetun.
- Osoitettava maksutta käytettäväksi työnantajan hallussa oleva tarkoitukseen soveltuva tila. Työnantaja ei saa estää tai vaikeuttaa vaalien toimittamista. Vaalin järjestäminen ei kuitenkaan saa aiheuttaa tarpeettomasti häiriötä työpaikan toiminnalle.
- Korvattava vaalitoimitukseen osallistuvan työsuojelutoimikunnan tai vastaavan yhteistoimintaelimen jäsenen ansionmenetyks ja maksettava hänelle työajan ulkopuolella suoritetusta välttämättömästä tehtävästä palkkio.
- Ilmoitettava tiedot valituista henkilöistä työsuojeluhenkilörekisteriin.

